

ПРОЦЕС НА УТВЪРЖДАВАНЕ НА КОРЕЙСКАТА ПИСМЕНОСТ НА КОРЕЙСКИЯ ПОЛУОСТРОВ

Яница Иванова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“, България
E-mail: jzivanova@uni-sofia.bg

ORCID ID: 0000-0003-0690-4265

A PROCESS OF IMPLEMENTING THE KOREAN ALPHABET ON THE KOREAN PENINSULA

Yanitsa Ivanova, Sofia University „St. Kliment Ohridski“, Bulgaria

ABSTRACT: This paper examines the implementation of *hangul*, the Korean alphabet, on the Korean Peninsula. The alphabet was created in 1443 under King Sejong with the aim of providing a writing system suited to the phonetic structure of the Korean language and accessible to the common people. Despite its scientific design, the new script faced strong resistance from the Confucian elite, who regarded Chinese characters (*hanja*) as the only legitimate form of writing. As a result, for centuries the Korean alphabet was marginalized and associated with women, children, and the lower social classes. From the late nineteenth century, profound political, social, and cultural changes transformed the attitudes toward the Korean script. Confrontation with Western powers, internal reform movements and the weakening of traditional ties to China encouraged the adoption of *hangul* as a symbol of modernization, patriotism, and national identity. During the Japanese colonial period (1910–1945), the Korean language and script became key instruments of cultural resistance. The activities of the Korean Language Society, including the compilation of dictionaries and the promulgation of the Unified Korean Orthography of 1933, represented both scholarly achievement and national defiance. These efforts came at great personal risk, culminating in the 1942 incident in which many linguists were arrested and persecuted. Following the liberation in 1945, the foundations laid during the colonial period enabled the formal restoration of *hangul* as a national alphabet in both North and South Korea.

KEYWORDS: Korean alphabet, Korean dictionary, standardization of the Korean language, Korean Language Society incident, Korean linguistics

Увод

Корея има своя азбука от 1443 г., наречена *хунминджонъм* (훈민정음, 訓民正音, *Правилни звукове за обучение на народа*). До този момент на полуострова се използват китайските йероглифи *ханча* (한자, 漢字). Крал Седжон (1397 – 1450), съвместно с кралския изследователски институт, създаден от него, наречен *Залата на достойните* (집현전, 集賢

殿, март 1420 – юни 1456), създава азбука, която да отговаря на особеностите на корейския език. Три години по-късно, през 1446 г., е публикуван документът *Хунминджонъм хере* (훈민정음 해례, 訓民正音 解例, *Обяснение и примери на хунминджонъм*), който излага процеса на създаване на буквите. Текстът представя, че съгласните следват формата на артикулиращите органи, а гласните са проектирани според принципите на *ин* и *ян* (김 / Kim, 2021, p.36). В края на документа присъстват имената на осем учени, участвали в създаването на азбуката под ръководството на крал Седжон (Чон Инджи (정인지), Че Хан (최항), Пак Пенъон (박팽년), Шин Сукчу (신숙주), Сон Самун (성삼문), И Ге (이개), И Соно (이선로) и Кан Хиан (강희안) (국사편찬위원회/National institute of Korean history. *The creation of hangul and hunminjeonum*).

Противопоставяне на корейската азбука

Кралят и групата учени от двора достигат до решението за създаване на азбука, тъй като осъзнават, че корейският език значително се различава фонетично от китайския и йероглифите не отразяват особеностите на корейската фонетика. Другата причина е, че йероглифите са били трудни за четене и писане от обикновените хора и вследствие на това мнозинството от корейците са били неграмотни. Решено е новата азбука да се изписва сричково, като две или три букви се поставят във въображаем квадрат и така наподобяват йероглифите, а самото изписване да бъде отгоре-надолу и отдясно-наляво – по същия начин, както се пише и в Китай, без разделение между думите.

Новата азбука е структурирана по такъв начин, че дори хората от простолудията да могат да четат и пишат, но на това се противопоставя добре образованият елит. Много учени и аристократи вярват, че *ханча* е единствената легитимна писмена система и виждат в новата писменост заплаха за своя статут. Според тях ограмотяването на населението ще даде възможност на представителите на простолудията да предоставят в писмен вид своите жалби пред правителството и това би могло да подкопае властта им. За да се омаловажи новата писменост *хунминджонъм*, управляващите след крал Седжон започват да я наричат *онмун* (언문, 諺文, *проста писменост*), *онча* (언자, 諺字, *прости букви*), *онсо* (언서, 諺書, *просто писмо*) и т.н. Тъй като азбуката се е използвала предимно от жени, деца и представители на най-ниската и средната класа, другите разпространени имена са били *амкъл* (암글, *женско писмо*), *чункъл* (중글, *писменост на средната класа*), *арекъл* (아랫글, *низша писменост*), *ахекъл* (아햇글, *детска писменост*) и др. (배/Бае, 2010). Съвременното название на азбуката, прието

в Южна Корея, *хангъл* (한글, съчетание от „хан“, което означава 'правилен, велик, единствен, пръв и най-добър' и „гъл“ – 'текст, писменост' (한국민족문화대백과사전/Encyclopedia of Korean Culture, 1997, vol.24, p. 140), се смята за предложение на един от най-изтъкнатите корейски граматичи Чу Шикъон (주시경, 1876-1914) и неговите сподвижници (Kim-Renaud, 1997, p.11).

Движението Хангъл

Въпреки че Корея разполага със своя писменост, до края на XIX в. тя не се прилага в официални документи, а предимно в художествената литература. Първата книга, която използва официално *хангъл*, датира от времето на крал Седжон. *Песни на летящите дракони* (용비어천가, 龍飛御天歌, 1447) под формата на поезия възпява основателя на Чосон (1392 – 1910), но след тази употреба на азбуката на държавно ниво до края на XIX в. китайските йероглифи остават предпочитаната писменост от елита, а корейското изконно писмо е маргинализирано (한국민족문화대백과사전/Encyclopedia of Korean Culture, 1997, vol. 24, p.140)

Може да се каже, че историята на движението за официално използване на корейската азбука (한글 운동, 국어운동) започва след първата съвместна употреба на корейската писменост и *ханча* във вестник *Хансон чубо* (한성주보) през 1886 г. (김/Kim, 2021, p. 379). Едва в края на XIX в. учени и управляващи се обединяват зад идеята корейската азбука да стане официалната писменост на Корея. Това е породено както от промяната в международната обстановка, така и от вътрешни движения за реформи във всички сфери на живота. В края на XIX в. западните държави правят усилен опит да колонизират Изтока. След като Китай и Япония са принудени да отстъпят, накрая и Корея се налага да подпише неравноправни икономически договори с различни страни, включително Япония (1876), САЩ (1882), Англия и Германия (1883), Италия и Русия (1884) и Франция (1886). Този сблъсък с новите култури предизвиква много млади корейци да пътуват и учат в западните страни и Япония, а правителството изпраща делегации в САЩ и Европа да се запознаят с постиженията им. Докладите на делегациите показват, че Корея е много по-изостанала в икономическо и военно положение от напредналите държави и затова през 1894 г. правителството инициира серия от реформи, наречени „Реформите Кабо“, които включват и целенасочено използване на корейската писменост в официалната документация. Утвърждаването на корейската писменост на Полуострова се превръща в акт на патриотизъм, опит за откъсване от васалната зависимост от Китай, продължила от времето на Обединена Шила (668 – 935) до 1895 г., и начин за изтъкване на националната идентичност на

Корея.

След тези промени първият автор, който отразява новата насока за уеднаквяване на говоримия и писмения език (언문일치) в книга, е Ю Килчун (유길준). В пътеписа си „Чуто и видяно на запад“ (서유견문, 西遊見聞, 1889) той защитава писането на хангъл и го прилага на практика, като пише книгата вертикално (국사편찬위원회/National Institute of Korean History. *Kim Kyushik*).

Основните опити за изследване на езика включват трудовете *Корейска писменост* (조선문전, 朝鮮文典) от Ю Килчун, 1881 г., *Подредба на националния език* (국문정리, 國文正理) от И Понун (리봉운) от 1897 г., *Нов национален език* (신정국문, 新訂國文) от 1905 г. от Чи Сокьон (지석영), *Корейска фонетика* (조선어문전음학) от 1908 г. от Чу Шикьон. През 1909 г. Че Куанок (최관옥) пише *Писменост на Велика Корея* (대한문전), а Чу Шикьон написва *Корейска граматика* (국어문법) през 1910 г. Тези книги дават тласък за развитието и на новата корейска литература (Hong, 1991, p. 143).

През 1907 г. Министерството на образованието създава *Институт за изследване на корейския език* (국문연구소), което засилва ентузиазма за утвърждаване на корейската писменост и учените започват да провеждат изследвания и да пишат за корейския език. Институтът включва изследователи като Чу Шикьон, О Юнджок (어윤적), Чи Сокьон, И Нънхуа (이능화), Юн Тонгу (윤돈구), Куон Посан (권보상), И Ок (이억), Сон Кийон (송기웅) и др., които в продължение на три години се събират на близо 20 срещи да обсъдят уеднаквяването на правописа, но техните изследвания не виждат бял свят заради политическата обстановка.

След началото на японската окупация на Корейския полуостров, продължила от 1910 до 1945 г., японският език заема статута на „национален език“, а корейският, който тогава се нарича *чосоно* (조선어, език на кралство Чосон), става регионален език. Още от 1910 г. японското генерално правителство на Корея се съсредоточава върху разпространението на японския език в училищното образование и въпреки че корейският е включен като предмет за изучаване заедно с китайските йероглифи, броят на учебните часове седмично е много по-малък в сравнение с японския. През 1912 г. японското правителство изготвя *Правопис за неспециализираните училища* (보통학교용 언문 철자법) за корейския език, в който начинът на изговаряне е обяснен на японски и с това отново се явява спомагателно средство за разпространение на японския, а корейският език е наречен *онмун*

(просто писмо). В книгата се откриват несъответствия и затова е преразгледана през 1921 и 1930 г. (김/Kim, 2021, p. 434).

Голяма част от корейските учени лингвисти учат в Япония, първите, които правят опити в областта на езикознанието, Ким Кюшик (김규식) и Ю Килчун (유길중), учат в САЩ и са добре запознати както с особеностите на корейския, така и с японския и английския език. Ю Килчун учи през 1881 г. в Япония, през 1883 г. заминава за САЩ като част от будистка делегация, но решава да започне да учи там и става първият корейски студент в САЩ. Следва само две години, прекъсва обучението си и пътува из различни европейски държави. Публикува пътеписа си *Чуто и видяно на запад* през 1889 г. изцяло на корейски език и в процеса на писане осъзнава колко е необходимо да има единство между говоримия и писмения език, както и да се приеме унифициран корейски правопис (국사편찬위원회/National Institute of Korea History. *Kim Kyushik*).

Ким Кюшик отрасва в сиропиталище, ръководено от християнския мисионер Ъндърууд (Underwood, 1859 – 1916). С негова подкрепа заминава за САЩ и прекарва няколко години в различни колежи във Вирджиния. Учи изкуства, научава отлично английски, френски, немски, санскрит и латински, впоследствие научава и японски, руски и монголски. Завършва през 1903 г. трети по успех в университета Роаноук (Roanoke college). Получава магистърска степен по английска литература от Принстънския университет. Предложен е за стипендия за докторска степен, но с разгръщането на Японско-руската война през 1904 г. Ким решава да се завърне в Корея. Първата му книга *Корейска граматика* излиза през 1909 г.

Най-изтъкнатият корейски езиковед Чу Шикьон се насочва към изследвания на езика, след като започва работа като преподавател по корейски език на чужденци. Заинтригуван от западната лингвистика и от западните преподавателски методи, Чу става учител на американския мисионер Уилям Скрантън (William B. Scranton, 1856 – 1922). Среците му с мисионера го запознават с методите на изучаване на английския език и дават тласък на изследванията му на корейския език на база на английската граматика. В процеса на работата си Чу Шикьон вижда разминаванията между говоримия и писмения език и осъзнава нуждата от стандартизиране на ортографията. Липсва унифициран правопис и се срещат такива парадокси като изписване на една и съща дума на *хангъл* по различен начин в рамките на една страница. За да се премахнат различията, още през 1896 г. Чу Шикьон основава заедно със свои колеги *Корейско общество за систематизиране на езика* (조선문동식회, 朝鮮文同式會) (진/ Jin, 2022).

Чу има активна преподавателска практика. Води часове в гимназия Ихуа, училище Хънхуа, училище Чуанан, училище Юнхи, гимназия Педже, училище Кихо и др. Изнася лекции в Института по корейски език към младежката академия Сандон през лятото на 1907 г. Чете лекции към

Корейския езиков институт (국어강습소) през 1908 – 1909 г. Преподава фонология, сричково делене, класификация на частици, практически упражнения и др. Чу Шикьон има водещ принос към изграждането на езикова стратегия в Корея. За съжаление, се разболява и умира твърде рано, едва на 38 г. Посмъртно му е връчен орден за заслуги от президента на Република Корея през 1980 г. Най-значимите му изследвания върху корейския език са: *Корейска фонетика* (국어문전음학, 國語文典音學) (1908), *Въведение в корейския език* (국문초학, 國文初學) (1910), *Корейска граматика* (국어문법, 國語文法) (1910) и *Звуковете в езика* (말의 소리) (1914).

Въз основа на разбирането за правилна ортография се създават различни школи. Пак Сънбин (박승빈, 1880 – 1943), който е юрист, учител, лингвист и социален активист, завършва юридическото си образование в Токио, след което се завръща в Корея и през 1908 г. работи като прокурор, през 1909 г. става адвокат, а през 1925 г. заема поста директор на училище Посон (보성전문학교). През 1931 г. основава *Изследователски център по корейски език* (조선어학연구회), който издава бюлетина *Правилни звукове* (정음, 正音), но неговата школа се противопоставя на разбиранията на *Научния комитет за корейски език* (조선어학회, 1931), който следва насоките на Чу Шикьон. Интересите на Пак Сънбин към езика започват от работата му като юрист, когато вижда очевидната нужда от писане на корейски при изготвяне на юридически документи. Пак смята, че писането трябва да е максимално улеснено, като за най-обикновения човек, и да се пише така, както се чува (김/Kim. *Park Seungbin*).

На това мнение е и Чи Сокьон, който е медик и има особени заслуги за спирането на разпространението на шарката на Корейския полуостров. Бащата на Чи Сокьон също е лекар и това предизвиква интереса към медицината и на сина, който започва да чете преводите на китайски на западна медицинска литература, предимно книги за ваксинацията срещу дребна шарка, приложена за първи път от британеца д-р Едуард Дженър (Edward Jenner). Именно Чи Сокьон е първият, който през 1879 г. поставя ваксина срещу шарка в Корея. Докато се занимава с медицина и се стреми да образова населението за ползите от ваксинацията, осъзнава колко е необходимо книгите да бъдат на изконната корейска писменост и *хангъл* да бъде широко използвана от хората (김/Kim, 2021, p. 462 – 463).

През 1918 г. изследователи като Че Намсон (최남선) и О Сечан (오세창) основават *Просветителски кръг* (계명구락부, 啓明俱樂部), който

издава списанията *Просвещение* (계명, 啓明), *Народно дело* (신민공론, 新民公論), *Райска градина* (낙원, 樂園), *Ново небе и нова земя* (신천지, 新天地), *Нова младеж* (신청년, 新靑年), както и множество класически произведения. Просветителският кръг се стреми да образова хората и чрез медиите да се бори срещу окупацията.

Първи опити за изготвяне на речник

Съставянето на правописен речник на корейския език се превръща в належаща задача след началото на просветителския период в Корея (края на XIX в.) и реформите Кабо от 1894 г., които разпореждат писането на всички официални документи на страната да бъде на *хангъл*. През октомври 1910 г. интелектуалци, начело с поета Че Намсон, основават *Корейско просветителско дружество* (조선광문회, 朝鮮光文會). Именно те започват събирането на материал за речник, който наричат *Малмои* (말모이, *Събрани думи*). Водеща роля имат Чу Шикьон и Ким Тубон (김두봉).

Работата по *Малмои* започва през 1911 г. и около 1914 г. ръкописът на оригинала е почти завършен, но в колониалната действителност книгата е трудно да бъде издадена. Когато през 1914 г. водещият Чу Шикьон умира, съставянето на речника е в кризисна ситуация, но Ким Тубон, И Кююн (이규영) и Куон Току (권덕규) продължават делото на Чу Шикьон и не спират да съставят речника.

След смъртта на учителя си Ким Тубон издава книгата *Граматика на корейския език* (조선말본) през 1916 г. При избухването през 1919 г. на Първомартенското освободително движение срещу японската окупация в Корея той е един от хората, които разпространяват Декларацията за независимост със студентите си и участват в протестите. След неуспеха на движението Ким се укрива в продължение на месец, за да избегне арестите и накрая решава да избяга в Шанхай. През 1922 г. преработва и допълва версията на *Граматиката* и публикува *По-задълбочен корейски език* (김더 조선말본) в Шанхай (김 / Kim, 2020, p. 89). Говори се, че е бил много разстроен, когато книгата, създадена след дълъг период на упорит труд, не е получила такова внимание от жителите на Шанхай, каквото е очаквал. Всъщност книгата излиза в момент, когато се е ширело схващането, че хората нямат време да четат книги, докато участват във въоръженото движение за независимост. Въпреки малкия интерес книгата се явява основа за същинския речник на корейския език (김/Kim, 2020, p. 89 – 114).

Предполага се, че първата част от речника *Малмои* е изготвена през 1919 г., като заглавието на корицата е написано хоризонтално буква по буква като М-а-л-м-о-и (ㅁ ㅏ ㄹ ㅁ ㅓ ㅅ ㅣ). Книгата е ръкопис, написан с четка и съдържа думи само от първата буква на азбуката (от „ㄱ“ до „갈족“). Състои се от 2 страници за

опознаване, 153 страници основен текст, 50 страници за намиране и 26 страници за намиране на черти, с по 240 знака на страница, написани вертикално. Въпреки краткия си обем, *Малмои* се счита за първия издаден корейски речник (김/Kim, 2021, p. 485 – 487).

Научен комитет за корейски език (조선어학회)

Учениците на Чу Шикъон, преподаватели по корейски език в училищата, критикуват японския правителствен учебник по правопис от 1912 г. и затова през 1921 г. организират *Комитет за изучаване на корейския език* (조선어 연구회) с цел изучаване на точните правила и принципи на корейския. Групата изследва главно правописа на езика на Чосон и се опитва да разпространи резултатите сред широката общественост чрез лекции или презентации на месечни срещи и списание *Хангъл. Комитетът*, чиято основна цел е изследването на езика, не успява да постигне съгласие между членовете си. Благодарение на дейността на И Къно (이극로, 1893 – 1978), който се завръща от Германия през 1929 г. с докторска степен по философия, *Комитетът за изучаване на корейския език* променя името си на *Научен комитет за корейски език* през 1931 г. Организацията си поставя за задача да разработи нормите на корейския литературен език въз основа на сеулския диалект, да уточни и въведе нова унифицирана ортография (Къртева-Данчева/Karteva-Dancheva, 1997, с. 55).

Докато учи в Берлинския университет, И Къно създава катедра по корейски език и е назначен като преподавател. Той решава да се посвети на движението за независимост чрез езика, твърди, че нацията трябва да бъде запазена чрез поддържане на родния език. И Къно се присъединява към *Асоциацията* през април 1929 г. и след консултация с членовете, на деня на *хангъл* през октомври, организира комитет за съставяне на речник на корейски език, включващ авторитетни личности от академичните среди, които са както с леви, така и с десни политически убеждения. Целта на проекта е отново да се наложи корейският език чрез съставяне на речник с точни обяснения на основните езикови елементи според правилния корейски правопис (북한인문학/North Korean Humanities. *Yi Keukro*, 2024).

За да се състави такъв речник, от първостепенно значение се явява обединяването на говоримия и писмения език и установяването на стандартен език и правопис. Затова през декември 1930 г. се въвежда отделен план за унифициран правопис на корейския език въз основа на изследвания от периода на Корейската империя (1897 – 1910), а не на системата за правопис на японското генерално правителство.

Унифициран корейски правопис

Планът за единна корейска ортография (**한글 맞춤법 (맞춤법 통일안)**) получава много положителни отзиви и е приет през 1933 г. Първото

общо решение да се изготви план за унифициране на правописа е от 13 декември 1931 г. и първият проект е изготвен през декември 1932 г. Членове на комисията, участвали в изготвянето на първоначалния проект, са 12 души: Куон Токю, Ким Юнкьон (김윤경), Пак Хьоншик (박현식), Шин Мьонкюн (신명균), И Кьно, И Пьонки (이병기), И Юндже (이운재), И Хисън (이희승), Чан Чийон (장지영), Чон Йолмо (정열모), Чон Инсоп (정인섭), Че Хьонпе (최현배). Впоследствие броят на членовете е увеличен с още 6 души: Ким Сонки (김선기), И Кап (이갑), И Манкю (이만규), И Санчун (이상춘), И Сечон (이세정) и И Так (이탁) и така общият брой на участниците в проекта става 18 души.

Първоначалният план за единна ортография е обсъден в гр. Кесон от 25 декември 1932 г. до 4 януари 1933 г. След като завършват първото четене, предават ръкописа на ревизионната комисия да направи изменения. Ревизионната комисия се състои от 10 членове: Куон Токю, Ким Сонки, Ким Юнкьон, Шин Мьонкюн, И Кьно, И Юндже, И Хисън, Чон Чийон, Чон Инсоп и Че Хьонпе. Ревизирият документ е преразгледан в будисткия храм Хуагеса (화계사|華溪寺) в Сеул от 25 юли до 3 август 1933 г. и след второто четене девет от членовете на организационния комитет (без Чан Чийон) одобряват окончателния проект.

Цялостното изготвяне на унифициран корейски правопис е в резултат от 125 срещи в продължение на три години и така на 29 октомври 1933 г., тогавашния ден на *хангъл*, е обнародван *Планът за унифициран корейски правопис*. Принципите, заложи в плана, са следните: 1) стандартният език трябва да бъде написан фонетично и в съответствие с граматиката, 2) стандартният език трябва да бъде сеулският диалект на тогавашното общество от средната класа и 3) всяка дума трябва да се пише отделно, а не слято с другите думи.

Самият *План* е издаден под формата на книга от 67 стр., обособени в 3 раздела, 7 глави, 63 статии и 2 раздела допълнение. Съдържанието на седемте глави е следното: Глава 1 за азбуката, Глава 2 за произношението, Глава 3 за граматиката, Глава 4 за китайските йероглифи, Глава 5 за съкращенията, Глава 6 за изписването на чуждици, Глава 7 е за интервалите, а приложението се състои от стандартен език в Приложение 1 и кодове в Приложение 2, обхващащи всички въпроси, свързани с корейския ортографски закон.

В глава 1 точно се описват редът и имената на буквите, в глава 2 за произношението се посочва как се произнасят и изписват гласните и съгласните звукове. Глава 3, посветена на граматиката, е основната част от книгата и се състои от общо 8 раздела и 26 точки. Накратко, тя се занимава с въпроса дали да се разкрие, или не така наречената оригинална форма. Решено е модификаторите и частиците, основите и окончанията да се

изписват отделно, пасивните и каузативните форми също се изписват така, че да се разкрива техният произход. Неправилните глаголи също се спрягат така, че да проличава оригиналната им форма.

Глава 4 за китайските йероглифи въвежда правилата за писане на думи от йероглифичен произход и забранява изписване в начална позиция на „ㄷ“ (чете се като „л“ или „р“, вместо нея в началото на думата се изписва „н“ („ㄴ“), а глава 5 въвежда правила за разпознаване на съкратени думи. Глава 6 за изписване на чуждици само постановява, че не трябва да се използват нови букви или символи при писане на чужди думи и че произношението е внимателно, но не са дадени примери. В Глава 7 „Интервали“ има няколко правила като повтаряне на член 3 от общата теория, записване на числата в десетична форма и поставяне на интервали между сложни собствени имена. Приложение 1 съдържа наредби, свързани с правописа, които е по-логично да бъдат в основния текст и остава неясно защо са разгледани отделно. Приложение 2 обяснява формата и употребата на различните препинателни знаци. (한국민족문화대백과사전 / Encyclopedia of Korean Culture, 1997, vol. 24, p. 158 – 159)

Въпреки че планът за унифициран правопис се сблъсква с опозицията от *Дружеството за изследване на корейския език*, ръководено от Пак Сънбин, който настоява за по-опростено писане, документът получава подкрепата на интелектуалци от всички сфери на живота в Чосон и е използван в големи вестници, списания, книги и романи. През 1934 г. Научният комитет за корейски език създава комисия за оценка на унифицирания правопис. Общо 73 членове, които включват Че Хьонпе, И Къно, И Юндже, И Хисън и други изследователи, провеждат три срещи за преразглеждане на правописа. Тъй като за стандартен е използван езикът на Сеул, в състава на комисията за оценка на предложението за правопис половината членове са от Сеул и околностите му, останалите са назначени от всяка провинция, за да се вземе предвид диалектът. За членове на комисията се избират представители от различни професии, с разнородни политически пристрастия, пол, от различни образователни, медийни и религиозни институции, писатели и т.н. Комисията включва както безкомпромисни националисти, така и комунисти, за да се достигне до консенсус в решенията. Версия на правописа е разпратена до около 500 населени места и на известни личности, за да проучи общественото мнение. Позицията на *Научния комитет за корейски език* е да се включат мненията на всички корейци, които действително биха използвали правописа, с цел да се обединят говоримия и писмения език. И Къно призовава писателите да използват унифициран правопис, за да може да бъде разпространен сред широката публика (국사편찬위원회/National Institute of Korean History. *Unified Korean orthography*).

Книгата *Унифициран корейски правопис* е леко преработена няколко пъти след издаването си. Първата ревизия е през 1937 г., като не се променя съдържанието, а само някои термини и примери. Следват се предписанията на *Сборник стандартни корейски думи* (사정한 조선어 표준말 모음) от 1936 г. и термините са уеднаквени, за да станат стандартни. Втората ревизия е от 1940 г., когато в т. 19 в думите „갓후다, 낮후다, 늦후다, 맞후다“ частицата ‘후’ се променя в ‘추’ и така думата за „правопис“ от ‘마춤법’ се променя в ‘맞춤법’. Текстът на чл. 29 е леко променен, има малки промени в чл. 30 и се наблюдават изменения и в приложението. След разделянето на страната на Южна и Северна Корея, третата поправка се извършва в Южна Корея през 1946 г., когато има добавки към чл. 10, 30, 48 и 61, чл. 62, 63 и 64 са премахнати, а чл. 65 е изменен. След поправките основният текст продължава да търпи частични промени. През 1958 г. отново се наблюдават ревизии по текста на Юг и няколко кампании за промяна и в Северна Корея.

По отношение на чуждиците

През януари 1931 г. *Научният комитет за корейски език* организира *Съвет за унифициране на изписването на чуждици* (외래어표기법통일안), който се състои от 45 специалисти от различни области с дълбоко познание на различни езици, за да изследва начините на изписване на чуждици и да стигне до общо решение. Близо десет години по-късно, през юни 1940 г., *Съветът* излиза с *План за унифициране на изписването на чуждици*, който е обнародван и с разрешение от Япония е публикуван като брошура през януари 1941 г. Налага се такова специално разглеждане на чуждиците, защото в този период се среща, например, изписване на Лондон (런던) като Родон (로돈), Нондон (논돈) или Юндон (윤돈). И Къно, И Хисън и Чон Инсоп са отговорни членове на комисията и именно те изготвят унифицирания правопис на чуждиците. Принципът, който следват, е всички чуждици да се изписват на *хангъл* въз основа на фонетиката на корейския език, без да се използват нови букви или символи, по същия начин, както е предвидено и в стандартния корейски правопис от 1933 г. За тази цел е изготвен план за съпоставяне на *хангъл* и универсалните фонетични символи, като същевременно са взети предвид мнения извън академичната общност. През есента на 1938 г., след като се завършва първоначалният проект, той се тества в списание *Хангъл* и в няколко други по-малки списания и събира мнения и критики от около 300 видни личности от всички сфери на живота. Едва след това се представя окончателният вариант (김/Kim, 2021, p. 577 – 578).

Разпространение на унифицирания правопис

Научният комитет за корейски език провежда курсове по езика и индивидуални часове, организирани от вестник *Тона илбо* (동아일보) като част от движението *Внарод* (브나로드), което има четири кампании в периода 1931 – 1934 г. Учебникът по *хангъл*, използван от учениците, е *Изследване на хангъл* (1931 г.) от И Юндже. След приемането на плана за унифициране на правописа на *хангъл* през 1933 г., в *Комитета* е създаден отдел за коригиране на *хангъл*, като за това отговаря главно И Юндже, който поправя правописно текстовете на тези, които се обръщат към него, за да отговарят на новата ортографска система (*한국민족문화대백과사전/ Encyclopedia of Korea Culture*, 1997, vol.18, p. 145).

Инцидент с Научния комитет за корейски език (조선어학회 사건)

Японското генерално правителство на Корея напълно забранява курсовете по корейски език в цялата страна през 1935 г. На церемонията по случай Деня на *хангъл* през 1936 г., когато е обявена ревизираната стандартизация на езика, Ан Чанхо (안창호), който е временно освободен от затвора, произнася реч, в която заявява, че тъй като корейският народ е загубил всичко, което е получил от своите предци и му е останал само корейският език, целият народ трябва да работи заедно за неговото разпространение и развитие и постигане на независимост (*독립기념관 / Independence hall. Yu Myeonghwa, An Changho*). Церемонията и речта на Ан са прекъснати от наблюдаващата полиция. И Юндже и Ким Юнгъон, които са сред ръководителите на обществото, са арестувани, а останалите организации са преследвани от японците. И Къно, И Хисън, Хан Чин и Чон Йолмо също са обект на полицейско наблюдение и *Комитетът* е непрекъснато под заплахата да бъде разпуснат. За да поддържа съществуването си до съставянето на речника, *Комитетът* показва отношение на сътрудничество към японците.

Когато основният проект за унифициране на корейския език е завършен до известна степен, през 1936 г. Корейското езиково дружество поема работата по съставянето на речника, която *Обществото по речника на корейския език* насърчава. Съставянето на речника започва по-усилено през 1937 г. и до началото на 1939 г. трудът и обясненията към него са почти завършени. Големият проект, за който 50-те члена на експертната комисия работят целенасочено в продължение на 11 години с помощта на техническата терминология, събрана от учените, е на път да бъде завършен. *Комитетът* кандидатства пред японското генерално правителство на Корея през март 1940 г. за публикуване на *Голям речник* (큰사전), състоящ се от 160 000 речникови думи и 3000 илюстрации, и получава разрешение при условие, че извърши няколко корекции по текста. През 1942 г. ръкописът е

планирано да бъде предаден на издател за публикуване. Издаването обаче е спряно поради т.нар. *Инцидент с Научния комитет за корейски език*, който се случва през октомври същата година, и японското генерално правителство на Корея конфискува всички ръкописи и токове на речника.

При инцидента с *Комитета* полицейският участък Хонуон в Хамнам в северната част на полуострова използва съдържанието на дневник, написан от Пак Йонхи (박영희) от девическото училище Йонсен през юли 1942 г., като претекст да посочи един от съставителите на речника, Чон Теджин (정대진), като учител, който внушава национално съзнание на учениците, а *Комитетът* е заклеймен като националистическа организация. Членовете са арестувани, след като властите изтръгват от тях самопризнания. Участниците в *Комитета* още от преди са държани под око от японското правителство заради движението *Хангъл*. Много от тях са били участници в Първомартенското освободително движение от 1919 г., сред тях има и последователи на *Теджонкьо* (대종교, 大倥敎), която е силно националистична религия, както и хора като И Къно и Ким Помнин (김법린), присъствали на Световната конференция на потиснатите народи и участници в патриотичното *Дружество за нова насока* (신간회, 新幹會).

От октомври 1942 г. до април 1943 г. японците арестуват голям брой ключови членове от *Научния комитет за корейски език* и негови поддръжници, спонсори на съставянето на речника. Те са обвинени в държавна измяна съгласно Закона за поддържане на обществения ред, тоест в заговорници за независимостта на Чосон. От общо 31 арестувани 16 са обвинени и насочени към предварителен процес, като съдията изпраща 12 души на съд. И Юндже (1943) и Хан Чин (1944) умират в затвора. В процес, проведен между декември 1944 г. и януари следващата година, всички с изключение на Чан Хьоншик са признати за виновни. Част от тях са освободени с пробация, а петима души, сред които И Къно, Че Хьонпе, И Хисън, Чон Инсон и Чон Теджин, са пратени в затвора в Хамхън. Четирима от тях обжалват присъдата си пред Върховния съд, но искането им е отхвърлено на 13 август 1945 и остават в затвора. Те са освободени на 17 август след поражението на Япония (김/Kim. *Park Seungbin*).

По време на разпитите полицията използва като доказателство тълкуванията в речника на думата за корейското знаме *тегъкки* като „националното знаме на Корейската империя“ и описанието на двореца Чандоккун като „дворецът, в който е живял император Сунджон от Корейската империя“. Властта вижда в обясненията подкрепа на националния дух. Съдията определя в решението си през септември 1944 г., че: „Езиковото движение е културно национално движение, което се стреми да организира, обедини и разпространи езика на корейците и в същото време е прогресивна форма на движение за национална независимост“ (пак там).

Постановена е осъдителна присъда. Членовете обжалват с довода, че тяхното движение е чисто литературно, езиково и културно, а не политическо и поради това не може да се счита за част от движението за независимост, но Върховният съд отхвърля жалбата.

Инцидентът се случва по време на окупацията на Корея от Япония, която не допуска национални културни движения и цели налагането на японски език и японизирането на корейците.

Научният комитет за корейски език след освобождението през 1945 г.

Освободените дейци от Дружеството по корейски език незабавно възстановяват дейността си и в Южна Корея, и в Северна Корея. Възраждат и събитието Ден на *хангъл*, което е спряно от 1937 г. На Юг Че Хьонбе, И Къно, Чан Чийон и др. участват в Комитета за ревизиране на корейското образование, организиран от военното правителство на САЩ. С работата си допринасят военното правителство на САЩ да приеме *Плана за унифицирана ортография на корейския език* като система за писане на корейския език и да се установи принципът за хоризонтално писане на корейски за всички учебници за начално и средно училище. Комитетът започва да отговаря за обучението на учители и съставянето на учебници по корейски език и създава Комитет за пречистване на корейския език към Министерството на образованието, за да насърчи движение за преоткриване на корейския език и премахване влиянието от японския.

Че Хьонбе (최현배), който допринася много за изследването на корейския език, получава от правителството на Р. Корея Орден за заслуги през 1962 г. и Медал за национални заслуги *Мугунхва* през 1970 г. Самият той изучава корейска граматика от Чу Шикъон и още като ученик в гимназията написва свой учебник *Четене на корейски език*, за да преподава *хангъл* на ученици от началното училище. През 1933 г. поема ръководството на проекта за унифициране на корейския правопис. През 1935 г. завършва книгата *Корейска граматика (우리말본)*, в която обяснява принципите на корейския език и граматиката. През 1937 г. книгата е публикувана от издателската къща на академия Йонхи. След престоя си в затвора заради инцидента с *Научния комитет за корейски език*, веднага след освобождението продължава в Южна Корея работата си като езиковед. Пише учебници и до края на 1946 г. написва 12 учебника по корейски език за всеки клас. Участва и в Образователния съвет, който е консултативен орган към военното правителство на САЩ, и настоява всички учебници и официални документи на корейски език да се изписват хоризонтално и именно на него се дължи утвърждаването на хоризонталното писане на *хангъл*. По време на Корейската война той продължава да се занимава с изучаване на езика в единствената незасегната от военните дейности зона в района на гр. Пусан. Умира на 77-годишна възраст и в знак на признателност

за заслугите му за утвърждаване на корейската писменост на Полуострова първоначално е погребан до гробницата на Чу Шикьон. След като през 1981 г. гробницата на Чу е преместена в Националното гробище, и гробницата на Че Хьонбе е изместена на 23 септември 2009 г. в Националното гробище на гр. Теджон, в парцела за борци за независимост.

Въпреки че освобождението не довежда незабавно до създаването на независима нация, благодарение на учени като Че Хьонбе корейският език възвръща статута си на „национален език“ по време на военната администрация на САЩ, а постиженията на *Научния комитет за корейския език* през колониалния период са формализирани с подкрепата на държавна власт.

Ръкописът на речника, който е бил съставян в продължение на години и е бил конфискуван от японското управление през 1942 г. като доказателство по време на инцидента с *Научния комитет*, е открит през октомври 1945 г. в склад на гара Сеул. Едва през 1947 г. *Комитетът* успява да публикува в Южна Корея първия том на *Голям речник на корейския език* (우리말 큰사전) в издателска къща *Блюмунхуаса* на деня на хангъл, а последните шест тома излизат през 1957 г. С издаването и на последния том е изпълнено отдавнашното желание да се състави корейски речник.

След освобождението на Корея през 1945 г. в северната част на страната Корейската народнодемократична република продължава да следва насоките за корейския език, определени от *Комитета* през 1933 г., и да използва корейската азбука, която назовава през 1948 г. *чосонкъл* (조선글, език на Чосон), а езикът на страната е наречен *мунхуао* (문화어, културен език). През 1954 г. предложението за ортография от 1933 г. е заменено с нова система от севернокорейското правителство, в която тринадесет думи са леко модифицирани. Въпреки че реформата е минимална, от този момент езиците, говорени от хората от двете страни на Корейския полуостров, започват да се разделят (임/Im, 1997, p. 20 – 21).

По време на появата на идеята *чучхе* през 60-те години на миналия век Ким Ир Сен координира усилията за пречистване на корейския език от английски, японски и руски заемки, както и по-рядко използвани думи от китайски произход, като ги заменя с нови думи, извлечени от изконно корейски думи. В лекция на Ким Ир Сен от 3 януари 1964 г., озаглавена „Някои насоки относно развитието на корейския език“ (조선어를 발전시키기 위한 몇가지 문제), той подчертава значението на използването на езика като оръжие в социалистическото изграждане на всички области на развитие и се опитва да приведе езика в съответствие с глобалната тенденция на промяна, като същевременно запази етническата уникалност на корейците (조어현, 김용면, 박동근 / Jo, Kim & Park, 2002, p. 33 – 34).

Както Северна, така и Южна Корея ревизират Унифицирания правопис от 1933 г., но и двете приемат корейската писменост, макар и с различни названия, като своя национална азбука.

Заклучение

Утвърждаването на изконната корейска писменост на Корейския полуостров е съпроводено от много трудности, породени от вътрешната и външната обстановка около страната. След като в продължение на столетия управляващият елит се противопоставя на лесната за изучаване корейска азбука и я маргинализира, едва в края на XIX в. правителството поема инициатива да утвърди корейската писменост като акт на патриотизъм и запазване на етническата цялост. Всички изследователи на езика от този период имат общественополезни професии като лекари, прависти или учители. Запознати с особеностите и на други езици, предимно японски и английски, те полагат усилия да изследват и утвърдят лесната за изучаване и употреба корейска азбука в сложна за страната обстановка. Изследователите на езика от края на XIX в. са не само езиковеди, но и патриоти, провокирани от опасността страната да загуби националната си независимост, а по-късно, в годините на колониалното управление, рискуват живота си, за да обучат народа на вече забранената за употреба азбука. Въпреки спънките и опитите за налагане на японския език и писменост *хангъл* успява да се утвърди, учените постигат единодушие по отношение на ортографията, успяват да разпространят унифицирания правопис сред населението и да съставят речник, а след разделянето на страната продължават да използват изконната корейска азбука като писменост на Полуострова.

БИБЛИОГРАФИЯ:

- Къртева-Данчева, С. (1997).** *Кратка история на корейското езикознание*. София: Шамбала ООД. (**Karteva-Dancheva, S.** *A short history of the Korean linguistics*. Sofia: Shambala OOD)
- 배유안 (2010).** *다 알지만 잘 모르는 11가지 한글 이야기*, 서울: 책과함께어린이. (**Bae, Yuan.** *11 Korean stories you know but don't exactly know about hangul*, Seoul: Chaekkwahamkke eorini).
- 한국민족문화대백과사전, 18권 (1997).** 이운재, 서울: 한글정신문화연구원 (*Encyclopedia of Korean Culture, vol.18.* Yi Yunjae. Seoul: Hangukjeongshinmunhwayeongguwon)
- 한국민족문화대백과사전, 24권 (1997).** 한글. 서울: 한글정신문화연구원 (*Encyclopedia of Korean Culture, vol.24.* Hanguk. Seoul: Hangukjeongshinmunhwayeongguwon)
- 임홍빈 (1997).** *임홍빈, 북한의 문법론 연구*. 서울: 한국문화사 (**Im, Hongbin.** *A study on North Korean grammar*, Seoul: Hangukmunhwasa).
- 독립기념관. 이명화, 안창호. (Independance hall.** Yi Myeonghwa, An Changho.

- <https://search.i815.or.kr/contents/newsPaper/detail.do?newsPaperId=GM1958042302-01>. (12.08.2025)
- 진취준 (2022).** 청년발언대. 한글대준화와 한글날의 역사. *청년일보*. (Jin, Hwijun. Youth forum. The history of hangul standadization and Hangul day. *Youth Daily*. <https://www.youthdaily.co.kr/news/article.html?no=113598>). (11.08.2025)
- 조어현, 김용겸, 박동근 (2002).** *남북한 언어의 이해*. 서울: 역락 (Jo, Kim & Park. *Understanding the language of South and North Korea*. Seoul: Yeokrak)
- 김병기 (2020).** 백연 김두봉, 국어학과 역사학의 융합. *역사와 융합*, vol.7, pp. 89-114. (Kim, Byeonggi. Baekyeon Kim Du-bong, the fusion of Korean linguistics and history. *History and fusion*, vol.7, pp. 89-114).
- 김동언 (2021).** 한글문화사. 서울: 박이정 (Kim, Tongeon. *History of the Hangul culture*. Seoul: Pakyjeong).
- 김왕진. 박승빈.** 한국민족문화대백과사전. (Kim, Wangjin. Park Seungbin. *Encyclopedia of Korean Culture*. <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0020868>). (11.08.2025)
- 국사편찬위원회.** 한글 창제와 훈민정음. (*National institute of Korean history*. The Creation of Hangul and Hunminjeongeum. http://contents.history.go.kr/front/km/print.do?levelId=km_037_0070_0020_0010&whereStr=). (26.10.2024)
- 국사편찬위원회.** 김규식. 최초의 재미유학생, „서유견문의 저자“. (*National Institute of Korean History*. Kim Kyushik. The first Korean student studying abroad in the United States, author of "Journey to the West.") https://contents.history.go.kr/mobile/kc/view.do?levelId=kc_n403100&code=kc_age_40 (11.08.2025)
- 국사편찬위원회.** 한글맞춤법통일안. (*National Institute of Korean History*. Unified Korean Orthography. https://contents.history.go.kr/front/tg/view.do?treeId=0209&levelId=lg_004_2850&ganada=&pageUnit=10). (27.01.2025)
- 북한인문학 (2024).** 이극로. (*North Korean Humanities*. Yi Keukro. <https://dh.aks.ac.kr/~nkh/wiki/index.php/%EC%9D%B4%EA%B7%B9%EB%A1%9C>). (11.05.2025)
- Hong, Yunsook (1991).** *A Sociolinguistic Study of Seoul Korean*. Seoul: Research Center fo Peace and Unification of Korea.
- Kim-Renaud, Young-Key (1997).** *The Korean alphabet*. Honolulu: University of Hawai'i press.